

Dinko Ljubić, univ. spec. crim.*
Danijel Javorić Barić, mag. iur.**

ZDRAVSTVENA SPOSOBNOST ZA DRŽANJE I NOŠENJE ORUŽJA

UDK: 614 : 351.753
351.753(497.5)(094.5)
DOI: 10.31141/zrpf.2024.61.154.623
Stručni rad
Primitljeno: 17.5.2024.

Fizička osoba, da bi mogla nabaviti oružje, mora prethodno ispunjavati opće i posebne uvjete propisane zakonom budući da je oružje opasna stvar strogo uređene nabave u pravnom prometu, čija eventualna zloupotreba može imati pogubne posljedice za javnu sigurnost. Zdravstvena sposobnost za držanje i nošenje oružja spada u jedan od posebnih uvjeta koji se sastoji od prilaganja uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti prilikom nabave oružja te kontinuiranog praćenja zdravstvenog stanja vlasnika oružja i, s tim u vezi, upućivanja na izvanredni zdravstveni pregled u slučaju opravdane sumnje u zdravstvenu sposobnost. Prijašnje, zakonsko rješenje, predviđalo je i periodične zdravstvene preglede i njihovo ukidanje predstavlja značajnu liberalizaciju. Rad je tematski podijeljen na uvodna razmatranja gdje se definira problematika kroz osvrt na probleme zlouporabe oružja prouzročene zdravstvenom nesposobnosti vlasnika oružja, na središnje dijelove u kojima se analizira uvjet zdravstvene sposobnosti prilikom nabave oružja (postupak i standardi zdravstvenog pregleda, praćenje zdravstvene sposobnosti od strane liječnika i institut izvanrednog zdravstvenog pregleda) i zaključak. Cilj rada je, uz upoznavanje stručne javnosti s navedenom problematikom, kroz analizu statističkih podataka, zakonskih i podzakonskih propisa, ocijeniti učinkovitost postojećeg uređenja te detektirati pojedine propuste u pogledu uvjeta zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja.

Ključne riječi: *oružje, vatreno oružje, zlouporaba oružja, oduzimanje oružja, zdravstveni pregledi*

* Dinko Ljubić, univ. spec. crim., nadzornik za unutarnje poslove u Odjelu za poslove oružja, Uprava za imigraciju, državljanstvo i upravne poslove, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, Hrvatska, e-mail: dljubic4@mup.hr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2705-7192>.

** Danijel Javorić Barić, mag. iur., ravnatelj Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice, Hrvatska, e-mail: djb@sbkt.hr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1806-9140>.

Sadržaj, stavovi i mišljenja izneseni u tekstu predstavljaju isključivo osobne stavove autora, a ne institucija u kojima su autori zaposleni.

1. UVODNA RAZMATRANJA

Oružje je oduvijek pratilo i privlačilo ljude. Odnos prema njemu povijesno je uvjetovan, a korištenje ne može se izbjeći ni u današnje vrijeme.¹ Međutim, radi se o opasnoj stvari koja je često sredstvo počinjenja kaznenih djela te posjedovanje oružja predstavlja rizike za javnu sigurnost,² a neki znanstvenici tvrde da je „učinak oružja na agresivno ponašanje nedvojbeno utvrđen“ to jest da sama prisutnost ili pogled na oružje izaziva neprijateljsku reakciju.³ Tako u praksi vrlo često na stranicama dnevnog tiska u crnoj kronici nalazimo napise o incidentnim događajima, kojih je uzrok nepravilna ili neodgovorna upotreba vatrenog oružja s posljedicama koje su ponekad imale i tragičan završetak, a kao uzrok često se spominje bolest.⁴ Treba spomenuti i da je, prema provedenom istraživanju u Sjedinjenim Američkim Državama, u određenim slučajevima utvrđeno da su masovni ubojice koji su zločin počinili vatrenim oružjem, bili mentalno bolesni i društveno marginalizirani te da je pojačan psihijatrijski nadzor mogao spriječiti određene zločine,⁵ a primjere za navedeno možemo pronaći u Europskoj uniji. Tako je za Philippa Fusza, koji je 9. ožujka 2023. vatrenim oružjem što ga je legalno posjedovao, u zajednici Jehovinih svjedoka u Hamburgu ubio sedam ljudi, prema riječima šefa policije Martina Meyera, postojala indicija da možda nije prikladan za nošenje oružja zbog nedijagnosticirane mentalne bolesti.⁶

O odnosu bolesti i delikventnog ponašanja može se raspravljati s raznih aspekata. Može se postaviti pitanje je li kriminalno ponašanje samo po sebi specijalan oblik bolesti, može li počinjenje delikta biti posljedica bolesti te mogu li određene bolesti biti od kriminogenog značaja za određenu vrstu delikata pri čemu je izrazito značajan utjecaj kriminoloških teorija koje uzroke kriminaliteta dijele na egzogene ili endogene odnosno one vezane uz počinitelje. Naime, moguće je kriminogeni utjecaj pojedinih bolesti: one djeluju na psihi bolesnika i suuzrokuju specifična ponašanja i reagiranja na izvanjske podražaje koji, pak, mogu pogodovati

¹ Modic, M.; Muženić, M.; Tičar, B., *A comparative analysis of the legal regulation of weapons in the Republic of Slovenia, the Republic of Italy, and the Republic of Croatia*, Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe – From Common Sense to Evidence-based Policy-making, Ljubljana, Slovenia, 25 – 27. rujna 2018., str. 586.

² Stojanović, Z., *Pravni okviri posjedovanja oružja u Republici Hrvatskoj*, Ius-info, 26. svibnja 2023., <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/pravni-okviri-posjedovanja-oruzja-u-republici-hrvatskoj-55149> – preuzeto 5. rujna 2023.

³ Malcolm, J., L., *Guns and violence – the English experience*, Harvard University Press: Cambridge, Massachusetts and London England 2002., str. 1.

⁴ Čombor, Ž., *Držanje i nošenje oružja*, Sigurnost: časopis za sigurnost u radnoj i životnoj okolini, god. 52, 3/2010, str. 321.

⁵ Metzl, J., M.; MacLeich, T., K., *Mental illness, mass shootings, and the politics of American firearms*, American Journal of Public Health, god. 105, 2/2015, str. 240.

⁶ Badanjak, I., *Njemački ubojica zarađivao 250 tisuća eura dnevno, bio je ljut na Jehovine svjedoke!?*, Jutarnji list, 11. ožujka 2023., <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/njemacki-ubojica-zaradivao-250-tisuca-eura-dnevno-bio-je-ljut-na-jehovine-svjedoke-15314526> – preuzeto 7. rujna 2023.

i delikventnom ponašanju,⁷ a navedeno je prepoznao i zakonodavac, propisujući u Kaznenom zakonu, Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 144/22, 114/23 i 36/24. (dalje u tekstu: KZ) posebne institute: neubrojivost (čl. 24. KZ-a), samoskrivljenu neubrojivost (čl. 25. KZ-a) i bitno smanjenu ubrojivost (čl. 26. KZ-a).

Europska je unija, svjesna potencijalne opasnosti zlouporabe oružja od strane zdravstveno nesposobnih građana, posebnu pozornost posvetila tom problemu u Direktivi 2021/555 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021., o nadzoru nabave i posjedovanja oružja (SL L 115/1, 6. 4. 2021.) – kodificirani tekst (dalje u tekstu: Direktiva), kao temeljnom aktu na razini Europske unije koji regulira problematiku nabave i posjedovanja vatrenog oružja, a koji daje pravni okvir svim državama članicama. Tako je u istoj propisano da države članice moraju imati uspostavljen sustav praćenja, koji može biti stalan ili povremen, kako bi osigurale ispunjavanje uvjeta za odobrenje određenih nacionalnim pravom tijekom cijelog razdoblja te da se, između ostaloga, procjenjuju relevantne zdravstvene i psihološke informacije, a konkretni mehanizmi utvrđuju u skladu s nacionalnim pravom (čl. 6. st. 2. Direktive). Naime, implementacija u Direktivu instituta obvezne zdravstvene sposobnosti vlasnika oružja nije prošla bez velikog otpora pojedinih zapadnih država članica Europske unije budući da su one povijesno baštinile liberalniji pristup prema nabavi i posjedovanju oružja od strane građana za razliku od bivših komunističkih država kod kojih je taj odnos bio znatno rigidniji.⁸ U Republici Hrvatskoj, stupanjem na snagu Zakona o nabavi i posjedovanju oružja građana, Narodne novine, br. 94/18, 42/20 i 114/22 (dalje u tekstu: ZNPOG), dana 1. studenoga 2018. prestao je važiti Zakon o oružju, Narodne novine, br. 63/07, 146/08 i 59/12 (dalje u tekstu: ZOR), koji je u sebi objedinjavao cijelo nacionalno zakonodavstvo o oružju,⁹ a propisivao je stroža pravila u vezi s utvrđivanjem i praćenjem zdravstvene sposobnosti vlasnika oružja, o čemu ćemo detaljan osvrt dati u nastavku ovog rada.

Ovaj rad ima za cilj analizirati i ocijeniti učinkovitost te detektirati propuste u odredbama zakonskih odnosno podzakonskih propisa koji se odnose na ispunjavanje uvjeta da građani, koji žele nabaviti oružje, odnosno vlasnici registriranog oružja, moraju biti zdravstveno sposobni za držanje i nošenje oružja. Naime, budući da su predmet rada fizičke osobe – građani vlasnici odnosno potencijalni budući vlasnici oružja, fokus autora će, uz analizu raspoloživih statističkih podataka, prvenstveno biti na analizi ZNPOG-a, ZOR-a i podzakonskih akata koji reguliraju navedeno područje.

⁷ Singer, M., *Kriminologija – drugo izdanje*, Nakladni zavod Globus, Zagreb 1996., str. 48; Cirkveni, N., *Ekonomska teorija kriminaliteta: neodoljiva privlačnost i iluzije egzaktnosti*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, god. 18, 2/2011, str. 783.

⁸ Ljubić, D.; Tomašek, D.; Prišlin, N., *Onesposobljavanje vatrenog oružja*, Policija i sigurnost, god. 32, 2/2023, str. 233.

⁹ Tako se ZOR primjenjivao na fizičke i pravne osobe dok je trenutno važećim zakonskim rješenjem nadležnost fizičkih i pravnih osoba razdijeljena u dva zakona: ZNPOG koji regulira nabavu i posjedovanje oružja fizičkih osoba i Zakon o eksplozivnim tvarima te proizvodnji i prometu oružja, Narodne novine, br. 70/17, 141/20. i 114/22 koji se primjenjuje na pravne osobe te fizičke osobe – obrtnike.

2. UVJET ZDRAVSTVENE SPOSOBNOSTI PRILIKOM NABAVE ORUŽJA

Uvjeti za izdavanje odobrenja za nabavu oružja koje građani trebaju ispuniti taksativno su navedeni te je zadovoljavanje tih uvjeta glavna pretpostavka izdavanja odobrenja za nabavu oružja. S druge, pak, strane, spomenute uvjete možemo promatrati kao zakonske smetnje izdavanju odobrenja za nabavu oružja¹⁰ odnosno preventivnim mjerama koje su usmjerene sprečavanju počinjenja kaznenih djela prilikom nabave i posjedovanja oružja od strane građana.¹¹

Navedeni uvjeti dijele se na opće i posebne, pri čemu su opći uvjeti koje fizička osoba mora ispunjavati da osoba ima opravdani razlog za nabavu oružja, da je unutar dobne granice, da nije osuđivana odnosno da nije pokrenut postupak za taksativno pobrojana¹² kaznena djela i prekršaje te da ima uvjete za siguran smještaj i čuvanje oružja. U posebne uvjete, pak, spada zdravstvena sposobnost za držanje i nošenje oružja, raspolaganje tehničkim znanjem i vještinom za pravilnu uporabu oružja i poznavanje propisa koji se odnose na posjedovanje oružja (čl. 11. ZNPOG-a). Prilikom provođenja postupka, nadležna policijska uprava odnosno postaja,¹³ ako utvrdi da podnositelj zahtjeva ispunjava sve opće uvjete, zatražit će od njega da u roku od 60 dana¹⁴ dostavi dokaze o ispunjavanju posebnih uvjeta¹⁵ (čl. 19. st. 1. ZNPOG-a), a treba spomenuti da je navedena odredba u potpunosti preuzeta iz ZOR-a.¹⁶

¹⁰ Malenica, I., *Provođenje upravnog postupka temeljem Zakona o oružju*, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, god. 11, 1-2/2017, str. 76.

¹¹ Ljubić, D., *Preventivne mjere usmjerene sprečavanju počinjenja kaznenih djela u Republici Hrvatskoj prilikom nabave i posjedovanja oružja građana*, Policijska i sigurnost, god. 31, 4/2022, str. 425.

¹² Vidi čl. 11. st. 2. toč. 3. i 4. ZNPOG-a.

¹³ Nadležna policijska uprava odnosno postaja za izdavanje odobrenja za nabavu oružja određuje se prema mjestu prebivališta podnositelja zahtjeva odnosno mjestu boravišta državljanina treće zemlje odnosno državljanina države članice EGP-a ili Švicarske Konfederacije na privremenom boravku u RH (čl. 10. st. 1. ZNPOG-a), dok ćemo za navedeno dalje u tekstu koristiti termin „nadležno tijelo“ koji se koristi i u ZNPOG-u.

¹⁴ Ostaje otvorenim pitanje derogiraju li se ovom odredbom rokovi za donošenje rješenja doneseni odredbom čl. 101. Zakona o općem upravnom postupku, Narodne novine, br. 47/09 i 110/21 (dalje u tekstu: ZUP), kojom je propisano da je službena osoba dužna, u slučajevima neposrednog rješavanja na zahtjev stranke, rješenje donijeti i dostaviti ga stranci bez odgode, a najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva, dok će u slučajevima vođenja ispitnog postupka na zahtjev stranke rješenje donijeti i dostaviti ga stranci najkasnije u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

¹⁵ Iz navedenog proizlazi da podnositelj zahtjeva uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za držanje i nošenje oružja ne obavlja i ne prilaže prije podnošenja zahtjeva za nabavu oružja, već tek nakon zaprimanja obavijesti.

¹⁶ Vidi čl. 14. st. 1. ZOR-a.

Postojanje uvjeta zdravstvene sposobnosti dokazuje se uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti za držanje i nošenje oružja,¹⁷ a to uvjerenje, uz prethodno pribavljeno mišljenje izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite i izabranog doktora medicine specijalista psihijatrije, zdravstvene ustanove, izdaju trgovačka društva koja obavljaju djelatnost medicine rada i privatne ordinacije medicine rada koje ispunjavaju propisane uvjete i koje za to ovlasti ministarstvo nadležno za poslove zdravstva (čl. 14. st. 1. i 2. ZNPOG-a).

Isto tako, osoba koja želi nabaviti oružje dužna je, prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja za nabavu oružja, pisanom izjavom dati suglasnost¹⁸ da njezin izabrani liječnik primarne zdravstvene zaštite, kao i svaki drugi liječnik koji ima saznanja o promjeni njezina zdravstvenog stanja koje utječe na zdravstvenu sposobnost za posjedovanje oružja, o tome izvješćuje nadležno tijelo te da nadležno tijelo može od njezina izabranog liječnika primarne zdravstvene zaštite ili svakog drugog liječnika tražiti podatke o njezinu zdravstvenom stanju (čl. 15. st. 1. ZNPOG-a). Traženje navedene pisane izjave odnosno suglasnosti od budućeg vlasnika oružja nije bilo predviđeno ZOR-om te stoga taj institut predstavlja novinu usmjerenu usklađivanju s propisima Europske unije koji reguliraju zaštitu osobnih podataka, a implementirani su u hrvatsko zakonodavstvo Zakonom o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka, Narodne novine, br. 42/18. Isto tako, podnositelj zahtjeva¹⁹ mora nadležnom tijelu dati podatke o izabranom liječniku primarne zdravstvene zaštite te ga izvijestiti o svakoj budućoj promjeni izabranog liječnika u roku od osam dana²⁰ od izvršene promjene, a nadležno će tijelo izvijestiti tog liječnika o osobama kojima su izdane isprave o oružju²¹ (čl. 15. st. 2. i 3. ZNPOG-a).

¹⁷ Zakonodavac je taksativno pobrojao iznimke od ovog pravila pa tako policijski službenici MUP-a, pripadnici Oružanih snaga RH i djelatne vojne osobe na službi izvan Oružanih snaga, službenici pravosudne policije i pripadnici drugih državnih tijela koji su prema posebnim propisima ovlašteni držati i nositi oružje dokazuju zdravstvenu sposobnost odgovarajućom potvrdom, ispravom ili iskaznicom koju je izdalo nadležno državno tijelo u kojem su zaposleni, dok zaštitari, koji su prema posebnim propisima ovlašteni držati i nositi oružje, isto dokazuju dopuštenjem za obavljanje poslova privatne zaštite (čl. 18. ZNPOG-a). Naime, u vezi s navedenim iznimkama ostaje dvojbeno je li policijski službenik MUP-a kojem je prestao radni odnos radi odlaska u mirovinu, a prvo vatreno oružje želi registrirati temeljem Pravilnika o uvjetima i načinu dodjele spomen-značke ili kratkog vatrenog oružja, Narodne novine, br. 141/11 i 133/12, u obvezi priložiti uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti.

¹⁸ Navedenu suglasnost građani su dužni potpisati prilikom nabave oružja, kao i prilikom produženja roka valjanosti oružnog lista ako im je oružni list izdan prije stupanja na snagu ZNPOG-a.

¹⁹ Podnositelj zahtjeva, u smislu odredbe čl. 15. st. 2. ZNPOG-a, jest fizička osoba koja traži izdavanje: odobrenja za nabavu oružja, odobrenja za sakupljanje oružja kategorije B i C ili potvrde o prijavi oružja kategorije C, iz čega je vidljivo da se „uvjet zdravstvene sposobnosti odnosi i na oružje C kategorije“ – prema Ljubić, *op. cit.* u bilj. 6, str. 341.

²⁰ Novčanom kaznom od 130,00 do 660,00 eura kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja u roku od osam dana od izvršene promjene ne izvijesti nadležno tijelo o promjeni izabranog liječnika primarne zdravstvene zaštite (čl. 72. st. 1. toč. 2. ZNPOG-a).

²¹ Oružni list, odobrenje za sakupljanje oružja kategorije B i C ili potvrda o prijavljenom oružju kategorije C.

2.1. Uvjeti koje moraju ispunjavati zdravstvene ustanove

Ovlaštene zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju djelatnost medicine rada i privatne ordinacije medicine rada u kojima se utvrđuje zdravstvena sposobnost za držanje i nošenje oružja, obvezne su obavljati zdravstvenu djelatnost sukladno odredbama zakona kojim se uređuje zdravstvena zaštita²² (čl. 14. st. 2. toč. 1. ZNPOG-a). One također trebaju ispunjavati uvjete u pogledu prostora i tehničke opremljenosti: (1) sanitarno-tehničke i higijenske uvjete sukladno posebnom propisu o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti, (2) uvjete u pogledu prostora, opreme i radnika za specijalističku ordinaciju djelatnosti medicine rada sukladno posebnom propisu²³ o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti i (3) uvjet da imaju prostor za čuvanje medicinske dokumentacije ili metalni ormar s ključem za osobne kartone zdravstvenog pregleda kojim se utvrđuje zdravstvena sposobnost za držanje i nošenje oružja (čl. 14. st. 3. ZNPOG-a).

Nadalje, trebaju zapošljavati, u redovnom radnom odnosu, doktora medicine specijalista medicine rada/ medicine rada i sporta, kao i zapošljavati ili imati sklopljen ugovor o obavljanju poslova s doktorom medicine specijalistom psihijatrom, doktorom medicine specijalistom oftalmologije i optometrije i psihologom (čl. 14. st. 3. toč. 3 i 4. ZNPOG-a).

Na nomotehničkoj razini ostaje nejasno zašto se zakonodavac odlučio u ZNPOG-u propisati okvirne uvjete i standarde koje moraju ispunjavati zdravstvene ustanove odnosno trgovačka društva ovlaštena za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, kada se isto moglo postići da se u zakonu predvidjelo donošenje podzakonskog akta koji bi regulirao navedeno, kao što je u prijevažjećem ZOR-u bilo propisano²⁴ (čl. 107. st. 6. ZOR-a).

2.2. Utvrđivanje zdravstvene sposobnosti

Pravilnik o zdravstvenim pregledima za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 36/20 (dalje u tekstu: PZPO), između ostaloga, propisuje način i postupak obavljanja zdravstvenih pregleda, popis bolesti i zdravstvenih stanja koja su zapreka za držanje i nošenje oružja (čl. 1. PZPO-a), a navedeni je pravilnik donio ministar nadležan za poslove zdravstva,

²² Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Narodne novine, br. 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23 i 36/24.

²³ Pravilnik o normativima i standardima za obavljanje zdravstvene djelatnosti, Narodne novine, br. 52/20.

²⁴ Tako su Pravilnikom o zdravstvenim pregledima za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 22/13, bili, između ostaloga, propisani uvjeti koje moraju ispunjavati zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju djelatnost medicine rada i specijalisti medicine rada u privatnoj praksi za obavljanje zdravstvenih pregleda radi utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja.

uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za hrvatske branitelje (čl. 11. st. 5. ZNPOG-a), što predstavlja novinu u odnosu na čl. 107. ZOR-a kada je nadležnost za donošenje navedenog pravilnika bila isključivo u nadležnosti ministra nadležnog za poslove zdravstva.²⁵ Također treba napomenuti da se zdravstveni pregledi²⁶ dijele na zdravstvene preglede prilikom nabave oružja i izvanredne zdravstvene preglede što ih obavlja vlasnik oružja za kojeg se opravdano sumnja da više nije zdravstveno sposoban za držanje i nošenje oružja (čl. 2. st. 1. PZPO-a), a njih ćemo, s obzirom na specifičnost postupka, obraditi u zasebnom poglavlju. Prije početka zdravstvenog pregleda, osoba koja će mu pristupiti, a koja se liječi, mora prethodno pribaviti mišljenje svoga izabranog liječnika obiteljske/opće medicine i mišljenje izabranog doktora medicine specijalista psihijatrije s popisom verificiranih bolesti i stanja i s popisom terapije koju uzima, koje na dan početka zdravstvenog pregleda nije starije od 30 dana, a ujedno potpisuje i izjavu o pristanku pristupa medicinskoj dokumentaciji, kao i o pristanku na obavljanje probirnog testa na droge i testa na alkohol (čl. 3. PZPO-a). Uz već prethodno navedeno, zdravstveni pregledi obvezno obuhvaćaju: (1) anamnestičke podatke,²⁷ (2) oftalmološki pregled,²⁸ psihijatrijski pregled²⁹ i (3) psihologijsku obradu. Tako da zdravstveni pregled obuhvaća: utvrđivanje kognitivnih, senzomotoričkih i psihomotoričkih sposobnosti i procjenu osobina ličnosti,³⁰ s posebnim naglaskom na emocionalnu stabilnost i opću adaptiranost³¹ (čl. 3. PZPO-a).

Da bi osoba bila ocijenjena zdravstveno sposobnom, treba se prethodno utvrditi da je tjelesno i duševno zdrava, odnosno da nema zdravstvene zapreke (bolesti i bolesna stanja) koja je čine zdravstveno nesposobnom za držanje i nošenje oružja (čl. 8. PZPO-a), a to su bolesti i bolesna stanja koja su navedena u Međunarodnoj klasifikaciji bolesti -10 i DSM-V ako narušavaju funkcionalnu sposobnost i bitno utječu na sigurno rukovanje oružjem. Tako navedene bolesti i bolesna stanja

²⁵ Ljubić, *op. cit.* u bilj. 6, str. 430.

²⁶ Odlukom o visini naknade zdravstvenog pregleda za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 43/14, propisano je da se visina naknade zdravstvenog pregleda za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja određuje u neto iznosu od 350,00 kuna (46,45 eura) po osobi.

²⁷ Klinički pregled i pretrage: antropometrijski podaci, klinički nalaz: kože i vidljivih sluznica, glave i vrata, prsnog koša i pluća, srčanožilnog sustava, trbuha i trbušnih organa, mokraćnog sustava, lokomotornog sustava i kralježnice, orijentacijsko ispitivanje osjeta sluha i ravnoteže, EKG u mirovanju, laboratorijske pretrage (krvna slika, glukoza u krvi, GGT, urin), probirni test na droge i probirni test na alkohol – kada to odrede specijalist medicine rada i/ili specijalist psihijatar/neuropsihijatar.

²⁸ Anamneza, vanjski pregled oka i adneksa oka, palpacija, pregled očne pozadine, ispitivanje vidnih sposobnosti (oštrine vida na daljinu i na blizinu, binokularnog vida, osjeta za boju, forije, fuzije, dubinskog i perifernog vida).

²⁹ Anamneza i psihički status.

³⁰ Naime, „uvijek postoji rizik i da zdravstveno sposoban vlasnik oružja u trenutku bijesa ili provokacije uzme oružje i upotrijebi ga nepromišljeno“, Hill, J., B., *Weaponslaw, Second edition*, Sweet & Maxwell, London 1995.

³¹ Isto tako, ako su za donošenje konačne ocjene zdravstvene sposobnosti potrebni dodatna obrada i mišljenje specijalista drugih specijalnosti, pregledana osoba bit će upućena istima, ovisno o indikaciji (čl. 7. PZPO-a).

uključuju: (1) novotvorine, (2) duševni poremećaji i poremećaji ponašanja,³² (3) zapreke iz područja psihologije, (4) bolesti neurološkog sustava, (5) vidne sposobnosti, bolesti oka i očnih adneksa, (6) bolesti uha i mastoidnog nastavka, (7) bolesti srca i ostale bolesti cirkulacijskog sustava prirodene ili stečene, stanja i funkcionalna odstupanja koja utječu na sigurno rukovanje oružjem, (8) bolesti dišnog sustava, koje narušavaju funkcionalnu sposobnost i bitno utječu na sigurno rukovanje oružjem, (9) bolesti probavnog sustava, koje narušavaju funkcionalnu sposobnost i bitno utječu na sigurno rukovanje oružjem, (10) bolesti kože i potkožnog tkiva, koje narušavaju funkcionalnu sposobnost i bitno utječu na sigurno rukovanje, (11) bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva, (12) bolesti urinarnog sustava, prirodene ili stečene koje narušavaju funkcionalnu sposobnost i bitno utječu na sigurno rukovanje oružjem i (13) ostale bolesti, prirodene malformaciji i deformacije, simptomi, abnormalni klinički nalazi, posljedice ozljeda, otrovanja i ostalih vanjskih uzroka koje utječu na sigurno rukovanje oružjem (čl. 9. PZPO-a). Navedene podjele u PZPO-u sadrže i podpodjele u kojima je taksativno pobrojeno³³ koje su to bolesti i zdravstvena stanja osim pod brojevima 8, 9, 10, 12 i 13 kod kojih je očito donositelj propisa prepustio liječnicima specijalistima da u svakom konkretnom slučaju ocijene utječe li ta bolest odnosno zdravstveno stanje na sigurno rukovanje oružjem. Ocjena zdravstvene sposobnosti prilikom nabave oružja donosi se najkasnije u roku od 5 dana od početka zdravstvenog pregleda, a najkasnije u roku od 30 dana ako je potrebna proširena medicinska obrada (čl. 10. PZPO-a), dok ocjena može biti „sposoban“, ako su svi specijalisti određene specijalnosti i psiholog koji su sudjelovali u zdravstvenom pregledu dali ocjenu: zdravstveno sposoban za držanje i nošenje oružja, ili, pak, „nesposoban“ ako je i jedan od specijalista određene specijalnosti ili psiholog koji je sudjelovao u zdravstvenom pregledu dao ocjenu: zdravstveno nesposoban za držanje i nošenje oružja (čl. 11. st. 1. PZPO-a). Također valja naglasiti da, za razliku od zdravstvenih pregleda za vozače,³⁴ kod ovih pregleda nema mogućnosti određivanja ograničenja.³⁵

³² Pod navedenu zapreku ubraja se i kronični posttraumatski stresni poremećaj (PTSP) pod uvjetom da se ne može uspješno regulirati terapijom (čl. 9. PZPO-a). Naime, razloge za ovakvo reguliranje spomenute zapreke možemo pronaći u društveno-političkim prilikama koje su posljedica Domovinskog rata s obzirom na to da se u „provedenom istraživanju kod otprilike 30.000 hrvatskih vojnika mogao očekivati neki od oblika PTSP-a u ponašanju i doživljavanju“, Knezović, Z., Predgovor hrvatskom zdanju knjige: Foy, W. D., *Liječenje posttraumatskog stresnog poremećaja, kognitivno-bihevioralni postupci*, Naklada Slap, Jastrebarsko 1994.

³³ Tako je, primjerice, pod zapreke iz područja psihologije pobrojano: 1. intelektualna insuficijencija ispod donje granice prosjeka, deficit specifičnih kognitivnih sposobnosti koje se očituju kao smetnje, smanjenje ili odsutnost pažnje i koncentracije, te poremećaji percepcije, mišljenja i pamćenja, 2. psihomotorni i senzomotorni poremećaji koji se očituju kao senzomotorna usporenost i nekoordiniranost, smanjena vizualno-motorna koordinacija i 3. izražene devijacije osobnosti (emocionalna i socijalna nezrelost, neprilagođeno ponašanje, anksioznost, agresivnost i druga psihopatološka stanja na području ličnosti).

³⁴ Vidi čl. 20. Pravilnika o zdravstvenim pregledima vozača i kandidata za vozače, Narodne novine br. 54/24.

³⁵ Eškićević, S., *Zakon o oružju (pročišćeni tekst): s komentarom, bilješkama, stvarnim kazalima i prilogima (propisima donijetim na temelju Zakona o oružju i propisima u svezi s njim)*, Lumen, Zagreb 1998. str. 83-84.

3. IZVANREDNI ZDRAVSTVENI PREGLEDI

Odredbom čl. 11. st. 4. ZOR-a bilo je propisano da se uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti izdaje s rokom važenja od pet godina,³⁶ dok je ZNPOG-om vremensko važenje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti prešutno ukinuto pa sada ta uvjerenja važe neodređeno³⁷ vrijeme, što predstavlja značajnu liberalizaciju po pitanju zdravstvene kontrole vlasnika oružja. Kao sigurnosni mehanizam koji bi trebao anulirati navedeno, zakonski liberalno rješenje, određeno je kako izabrani liječnik primarne zdravstvene zaštite, kao i svaki drugi liječnik koji ima saznanja o promjeni zdravstvenog stanja ili o tijeku liječenja vlasnika oružja, koja utječu na zdravstvenu sposobnost za posjedovanje oružja, dužan je odmah,³⁸ po saznanju za takvu promjenu, izvijestiti nadležno tijelo³⁹ (čl. 15. st. 4. ZNPOG-a), a navedena odredba u potpunosti je preuzeta iz ZOR-a.⁴⁰ Ukidanjem vremenskog važenja navedenog uvjerenja maknut je dodatni sigurnosni parametar te je odgovornost potpuno prebačena na liječnike. Istodobno, u točki 20. preambule Direktive, propisano je da se, ne dovodeći u pitanje nacionalne zakone o profesionalnoj odgovornosti, na medicinsko i drugo osoblje prilikom procjene relevantnih zdravstvenih ili psiholoških informacija ne bi trebalo stavljati nikakvu odgovornost. Ovakav način transponiranja predmetne Direktive predstavlja izrazito upitno zakonsko rješenje jer se odgovornost za izrazito važan element u sustavu kontrole (*de facto* i *de iure* jedni!) stavlja na teret zdravstvenih radnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, suprotno intenciji Direktive, ali i ne vodeći brigu o opterećenju liječnika, kao i o stvarnim mogućnostima provedbe ovakvog rješenja. Naime, jedini sigurnosni mehanizam u ovome trenutku jest kontrola od strane liječnika, a da pri tome ne postoji nikakva garancija da takva kontrola u praksi može biti provedena. Iako je nesporno da u svom redovnom radu s pacijentima liječnici mogu doći do saznanja o stanjima koji iziskuju reakciju u odnosu na zdravstvenu sposobnost za držanje i nošenje oružja, postoje i stanja koja su izvan mogućnosti procjene u sklopu redovnog pregleda. No, još više od toga, ne postoji nikakva garancija da bi stanje koje dovodi u sumnju zdravstvenu sposobnost za držanje i nošenje oružja bilo uočeno od strane liječnika jer ne postoji obveza zdravstvene kontrole za osobe koje imaju izdan oružni list. Ovakvo rješenje omogućuje da se, u slučaju da ne dođe do posjeta liječniku, cijeli sigurnosni mehanizam uopće ne primijeni u praksi te je time cjelokupni sustav sigurnosne kontrole potpuno neučinkovit te izrazito podlozan pukoj slučajnosti.

³⁶ Juras, D; Jakšić, D., *Odobrenje za nabavu oružja*, Pravni vjesnik, god. 29, 2/2013, str. 42.

³⁷ Vlasnicima oružja koji su imali izdan oružni list sukladno odredbi čl. 21. st. 1. ZOR-a s rokom važenja od pet godina, a isti je istekao nakon stupanja na snagu ZNPOG-a, prilikom produženja roka važenja oružnog lista nisu bili u obvezi priložiti uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti.

³⁸ Novčanom kaznom od 130,00 do 660,00 eura kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja kao izabrani liječnik primarne zdravstvene zaštite, kao i svaki drugi liječnik koji ima saznanja o promjeni zdravstvenog stanja ili o tijeku liječenja vlasnika oružja, koje utječe na zdravstvenu sposobnost za posjedovanje oružja, odmah o tome ne izvijesti nadležno tijelo (čl. 72. st. 1. toč. 3. ZNPOG-a).

³⁹ Službenici u nadležnom tijelu prilikom komunikacije s vlasnikom oružja obvezni su zaštititi osobne podatke davatelja informacije odnosno liječnika koji je dostavio podatak o promjeni zdravstvenog stanja.

⁴⁰ Vidi čl. 11. st. 7. ZOR-a.

Ovo se normativno rješenje slobodno može klasificirati kao zakonski propust zakonodavca te je zato potrebno, prateći njegovu primjenu u praksi, utvrditi postoji li potreba za dodatnim normiranjem sigurnosnih mehanizama.⁴¹

Treba također napomenuti da je zakonodavac propustio predvidjeti slučajeve kada vlasnik oružja ima prebivalište u Republici Hrvatskoj, a zaposlen je u inozemstvu kod stranog poslodavca te ima zdravstveno osiguranje stranog nositelja zdravstvenog osiguranja budući da, uzimajući u obzir teritorijalno važenje pravnih normi, odredbe ZNPOG-a ne obvezuju liječnike u inozemstvu pa stoga u tim slučajevima ova preventivna mjera nema nikakvu praktičnu svrhu. Jednako tako, zakonskim propisima koji uređuju područje zdravstva i zdravstvenog osiguranja,⁴² kao i općim aktima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje koji uređuju ostvarivanje prava na slobodan izbor doktora medicine, nisu propisane zapreke koje bi onemogućavale pojedinog liječnika da sam sebi bude izabrani liječnik primarne zdravstvene zaštite pa stoga, kada bi takav liječnik bio i vlasnik oružja, tada ostaje otvoreno pitanje same svrsishodnosti i učinkovitosti te preventivne mjere.

Postupak i način izvještavanja nadležnog tijela o promjeni zdravstvenog stanja vlasnika oružja izabrani liječnik primarne zdravstvene zaštite, kao i svaki drugi liječnik, provodi sukladno odredbama Pravilnika o načinu i postupku izvještavanja nadležnog tijela o promjeni zdravstvenog stanja vlasnika oružja, Narodne novine, br. 36/20 (dalje u tekstu: PNPZS). Tako je istim propisano da liječnici informacije o promjeni zdravstvenog stanja vlasnika oružja nadležnom tijelu dostavljaju putem Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava Republike Hrvatske, a iznimno, ako liječnik nema mogućnosti dostave putem navedenog sustava, mora se obratiti direktno nadležnom tijelu koristeći obrazac Izvješće o promjeni zdravstvenog stanja ili tijeka liječenja vlasnika oružja⁴³ (čl. 2. PNPZS-a).

Nadležno tijelo, kada zaprimi obavijest⁴⁴ o promjeni zdravstvenog stanja ili kada opravdano sumnja⁴⁵ da vlasnik oružja više nije zdravstveno sposoban za posjedovanje oružja, uputit⁴⁶ će ga zaključkom⁴⁷ na izvanredni zdravstveni

⁴¹ Suprotno stavu autora, u slučaju da je intencija zakonodavca bila namjerna liberalizacija sustava, ovakvo zakonsko rješenje prolazi test sigurnosti. No, s obzirom na propisanu obvezu liječnika, očito je da zakonodavac nije išao u smjeru općenite liberalizacije, već za promjenom u sustavu bez konkretne analize postoji li mogućnost provedbe navedenoga u praksi.

⁴² Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, Narodne novine, br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23.

⁴³ Navedeni obrazac tiskan je u prilogu PNPZS-a i čini njegov sastavni dio.

⁴⁴ Ispravno zaključuje Eškićević, *op. cit.* u bilj. 30, str. 82, kada navodi da obavijesti o promjeni zdravstvenog stanja ne mogu biti drugo nego samo pretpostavka za donošenje akta o upućivanju na izvanredni zdravstveni pregled.

⁴⁵ Iz navedenoga proizlazi da za upućivanje na izvanredni zdravstveni pregled nadležno tijelo nije ograničeno samo izvješćem o promjeni zdravstvenog stanja, već ima pravni temelj za postupanje i u svim ostalim slučajevima kada postoji opravdana sumnja.

⁴⁶ Vlasniku oružja za kojeg se opravdano sumnja da nije zdravstveno sposoban za držanje i nošenje oružja u vremenskom intervalu dok traje provjera zdravstvene sposobnosti, privremeno će se oduzeti oružje i streljivo temeljem odredbe čl. 58. i 59. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, Narodne novine, br. 76/09, 92/14 i 70/19.

⁴⁷ Vidi čl. 77. ZUP-a.

pregled,⁴⁸ a on je dužan u roku od 15 dana⁴⁹ od dana primitka tog zaključka dostaviti nadležnom tijelu uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za posjedovanje oružja (čl. 16. st. 1. i 3. ZNPOG-a). Navedena odredba samo je dijelom preuzeta iz ZOR-a, s obzirom na to da se u prethodnom zakonskom rješenju nije izričito spominjala obavijest o promjeni zdravstvenog stanja (čl. 45. st. 1. ZOR-a). Nadalje, ovisno o razlozima izvanrednog zdravstvenog pregleda, osim utvrđivanja kognitivnih, senzomotoričkih i psihomotoričkih sposobnosti i procjene osobina ličnosti, s posebnim naglaskom na emocionalnu stabilnost i opću adaptiranost, psiholog može napraviti i proširenu obradu (čl. 4. PZPO-a), a također je kod izvanrednih zdravstvenih pregleda rok za ocjenu zdravstvene sposobnosti produžen na 30 dana⁵⁰ (čl. 10. PZPO-a), iz čega se može zaključiti da se izvanrednim zdravstvenim pregledima pridaje dodatna pozornost. Troškove zdravstvenog pregleda vlasnika oružja za kojeg se utvrdi da nije zdravstveno sposoban za posjedovanje oružja snosi vlasnik oružja, dok, bude li proglašen zdravstveno sposobnim za posjedovanje oružja, snosi ih nadležno tijelo⁵¹ koje ga je uputilo na zdravstveni pregled (čl. 16. st. 4. i 5. ZNPOG-a), što je predviđeno i ZUP-om koji propisuje da kada je postupak koji je pokrenut po službenoj dužnosti okončan povoljno za stranku, troškove postupka snosi javnopravno tijelo koje je postupak pokrenulo, osim ako nije drugačije propisano (čl. 161. st. 5. ZUP-a).

3.1. Drugostupanjsko zdravstveno povjerenstvo

Vlasnik oružja ili nadležno tijelo⁵² koje nije zadovoljno izdanim uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti, može predati zahtjev⁵³ za preispitivanje ocjene

⁴⁸ Rješenjem Upravnog suda u Zagrebu, posl. br.: Usl-37/13-9 od 4. travnja 2016. godine, odbačena je tužba kojom se traži poništenje odluke nadležnog tijela kojom je tužitelj upućen na izvanredni zdravstveni pregled. Naime, Sud, između ostalog, navodi da je predmet upravnog spora ocjena zakonitosti pojedinačne odluke kojom je javnopravno tijelo odlučilo o pravu, obvezi ili pravnom interesu stranke u upravnoj svari (upravni akt), a budući da osporenom odlukom nije odlučeno o pravu tužitelja, već je tužitelj samo upućen na zdravstveni pregled za držanje i nošenje oružja, ta odluka ne predstavlja upravni akt.

⁴⁹ Vlasniku oružja koji ne dostavi uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti u navedenom roku, nadležno će tijelo rješenjem oduzeti i ukinuti isprave o oružju te oduzeti oružje i streljivo (čl. 47. ZNPOG-a). Tako je presudom Upravnog suda u Osijeku, posl. br.: 2 Usl-1097/2023-7 od 19. prosinca 2023. godine, odbijen tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži poništenje rješenja policijske uprave, a kojim je oduzeto oružje budući da tužitelj nije dostavio dokaz o zdravstvenoj sposobnosti za držanje i nošenje oružja.

⁵⁰ Navedeni je rok u suprotnosti s rokom iz odredbe čl. 16. st. 3. ZNPOG-a budući da je dvostruko dulji od roka za dostavu uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti nadležnom tijelu. Tako da u praksi može doći do situacija da ovlaštena zdravstvena ustanova obavi izvanredni zdravstveni pregled u roku propisanom PZPO-om dok je istodobno vlasniku oružja istekao zakonski rok za dostavu uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti, a kako nije izričito propisana mogućnost produženja navedenog zakonskog roka, ostaje dvojbeno mogućnost primjene odredbe čl. 79. st. 2. ZUP-a koji, između ostalog, propisuje da rok za koji je propisano da se može produžavati, može se iz opravdanih razloga produžiti.

⁵¹ Zakonodavac ostaje nedorečen da li u slučajevima naknade troškova izvanrednog zdravstvenog pregleda nadoknađuje isključivo iznos pregleda u ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi ili su, pak, uključeni i drugi popratni troškovi (npr. prijevoz automobilom, cijena putne karte za vlak ili trajekt i sl.).

⁵² Hoće li nadležno tijelo podnijeti navedeni zahtjev, ocjenjuje se u svakom konkretnom slučaju pridržavajući se pritom načela razmjernosti u zaštiti prava stranaka i javnog interesa iz čl. 6. ZUP-a, kao i načela samostalnosti i slobodne ocjene dokaza iz čl. 9. istog zakona.

⁵³ Navedeni zahtjev treba se predati u roku od 15 dana od primitka uvjerenja (čl. 11. st. 6. PZPO-a).

zdravstvene sposobnosti Drugostupanjskom zdravstvenom povjerenstvu,⁵⁴ čije je osnivanje, sastav i način radapropisan Pravilnikom o nadležnosti, sastavu i načinu rada drugostupanjskog zdravstvenog povjerenstva za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 36/20 (dalje u tekstu: PDZP), koji donosi ministar nadležan za poslove zdravstva (čl. 15. st. 5. ZNPOG-a).

Drugostupanjsko zdravstveno povjerenstvo čine predsjednik, zamjenik predsjednika, članovi i zamjenici članova⁵⁵ s tim da predsjednik i zamjenik predsjednika moraju biti doktori medicine specijalisti medicine rada, a članovi i zamjenici članova doktori medicine specijalisti medicine rada, doktori medicine specijalisti oftalmolozi, doktori medicine specijalisti psihijatri ili neuropsihijatri i psiholozi. U radu tog povjerenstva i preispitivanju ocjene zdravstvene sposobnosti ne mogu sudjelovati doktori medicine, specijalisti određene specijalnosti i psiholozi koji su sudjelovali u zdravstvenom pregledu i dali ocjenu zdravstvene sposobnosti koju preispituje povjerenstvo (čl. 2. PDZP-a).

Navedeno povjerenstvo u drugostupanjskom postupku može dati ocjenu zdravstvene sposobnosti bez ponovnog zdravstvenog pregleda, samo na osnovi medicinske dokumentacije ili pozvati na pregled osobu čija se ocjena zdravstvene sposobnosti preispituje i uputiti je na pregled kod specijalista određene specijalnosti. Naime, u slučaju pozivanja na pregled, obim pregleda i pretraga određuje povjerenstvo (čl. 5. PDZP-a). Osvrtom na statističke podatke, razvidno je da je navedeno Drugostupanjsko zdravstveno povjerenstvo u razdoblju od 2018. do kraja listopada 2023. ukupno zaprimilo 149 zahtjeva (žalbi) za preispitivanje zdravstvene sposobnosti, a od toga je nadležno tijelo u 111 slučajeva bilo to koje je podnijelo zahtjev (žalbu), dok je u 38 slučajeva to bio vlasnik oružja.⁵⁶ Naime, bez obzira na to što je iz navedenih podataka vidljivo kako je u više od 74 % slučajeva podnositelj zahtjeva bilo nadležno tijelo, što predstavlja relativno visoku postotnu zastupljenost, objektivno sagledavajući, radi se o prilično skromnoj brojci. Dakle, nadležno tijelo preispitivalo je zdravstvenu sposobnost kod nešto više od 0,1 % vlasnika oružja, ako uzmemo u obzir podatak da je na području Republike Hrvatske na dan 4. travnja 2022. bilo 101162 vlasnika oružja B kategorije⁵⁷

⁵⁴ Odlukom o visini naknade za zdravstveni pregled Drugostupanjske zdravstvene komisije za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 51/14, propisano je da se visina naknade za zdravstveni pregled Drugostupanjske zdravstvene komisije utvrđuje u neto iznosu od 750,00 kuna (99,54 eura), po osobi.

⁵⁵ Odlukom o visini naknade za rad predsjednika i članova Drugostupanjske komisije za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 43/14, propisano je da se naknada za rad predsjednika određuje u neto iznosu od 450,00 kuna (59,73 eura) po sjednici, a za člana u neto iznosu od 350,00 kuna (46,45 eura) po sjednici.

⁵⁶ Ministarstvo zdravstva, Klasa: 021/03/23-10/22, Urbroj: 534-07-1-1/2-23-4 od 4. prosinca 2023., <https://edoc.sabor.hr/Views/ZastupnickoPitanjeKarticaView.aspx?id=12863> – preuzeto 17. veljače 2024.

⁵⁷ Ljubić, *op. cit.* u bilj. 6, str. 435.

Tablica 1. Prikaz ukupnog broja pregledanih vlasnika oružja od strane Drugostupanjskog zdravstvenog povjerenstva u razdoblju od 2018. do 2022. po godinama.⁵⁸

Godina	Pregledano	Sposobno	Nesposobno
2018.	16	6	10
2019.	33	15	18
2020.	9	4	5
2021.	9	4	5
2022.	6	1	5
UKUPNO	73	30	43

Analizirajući podatke u navedenoj tablici po godinama, razvidan je trend pada broja vlasnika oružja koji su pristupili zdravstvenim pregledima dok je statistički promatrano nešto više od 41 % pregledanih bilo zdravstveno sposobno, a 58,9 % zdravstveno nesposobno za držanje i nošenje oružja. Treba napomenuti da se broj izjavljenih zahtjeva (žalbi) za preispitivanje zdravstvene sposobnosti i broj vlasnika oružja koji su pristupili zdravstvenim pregledima ne podudaraju iz razloga što neki vlasnici oružja odustanu od pregleda (ne odazivaju se na pozive za pregled, ne uplate naknadu za pregled ili se, pak, nedvojbeno izjasne da odustaju od zahtjeva).⁵⁹

Nadalje, ocjena zdravstvene sposobnosti Drugostupanjskog zdravstvenog povjerenstva jest konačna⁶⁰ (čl. 4. st. 2. PDZP-a), a ako vlasnik oružja na izvanrednom zdravstvenom pregledu bude ocijenjen nesposobnim, nadležno tijelo rješenjem će oduzeti i ukinuti isprave o oružju te će oduzeti oružje i streljivo⁶¹ (čl. 47. ZNPOG-a). Protiv navedenog rješenja vlasnik oružja nema pravo žalbe, ali može pokrenuti upravni spor (48. st. 2. ZNPOG-a), a navedeno predstavlja novinu u odnosu na prethodno zakonsko rješenje koje je predviđalo da se protiv takvih rješenja može izjaviti žalba Povjerenstvu za žalbe koje imenuje Vlada RH (čl. 47. st. 2. ZOR-a).

4. ZAKLJUČAK

Zdravstvena sposobnost za držanje i nošenje oružja jedna je od glavnih preventivnih mjera odnosno preduvjeta da bi fizička osoba mogla nabaviti i

⁵⁸ Ministarstvo zdravstva, *op. cit.* u bilj. 56.

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ Međutim, to ne znači da građanin koji je ocijenjen zdravstveno nesposobnim, po okončanju upravnog postupka, ne može teorijski predati novi zahtjev za izdavanje odobrenja za nabavu oružja, sukladno odredbi čl. 10. ZNPOG-a pridržavajući se pritom odredbe čl. 11. st. 5. PZPO-a koja propisuje da kod ocjene zdravstvene sposobnosti „nesposoban“, ponovni zdravstveni pregled nije moguć prije isteka roka od tri mjeseca.

⁶¹ Tako je presudom Upravnog suda u Splitu, posl. br.: 5 Usl-316/17-6 od 25. siječnja 2018. godine, odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za poništenje rješenja MUP-a kojim mu je odbijen zahtjev za izdavanje odobrenja za nabavu oružja iz razloga što je Drugostupanjsko zdravstveno povjerenstvo ocijenilo da je zdravstveno nesposoban za držanje i nošenje oružja.

posjedovati oružje, a propusti prilikom provođenja iste mogu imati pogubne posljedice za javnu sigurnost.

U Republici Hrvatskoj zdravstvena sposobnost vlasnika predviđena je kao poseban uvjet za posjedovanje oružja, koji se sastoji od dokazivanja zdravstvene sposobnosti prilaganjem uvjerenja prilikom nabave oružja te po nabavi oružja kontinuiranim praćenjem zdravstvenog stanja vlasnika oružja od strane liječnika. U odnosu na ZOR, važeće zakonsko rješenje navedenog uvjeta predstavlja značajnu liberalizaciju budući da je njime prešutno ukinuto vremensko važenje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti pa sada ta uvjerenja vrijede neodređeno vrijeme. Naime, iako je uvjet zdravstvene sposobnosti relativno kvalitetno zakonski normiran te podzakonskim aktima detaljno razrađen, zakonodavac, u odnosu na ZOR, nije ponudio nikakve dodatne mjere kojima se bar donekle kompenzira povećanje sigurnosnog rizika prouzročenog ukidanjem vremenskog važenja uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti. Kada kod vlasnika oružja dođe do promjene zdravstvenog stanja koje utječe na zdravstvenu sposobnost za posjedovanje oružja, liječnik o tome izvještava nadležno tijelo koje, pak, odmah privremeno oduzima oružje te zaključkom upućuje vlasnika oružja da u roku od 15 dana od primitka istog dostavi uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti. Ako vlasnik oružja priloži uvjerenje da je zdravstveno sposoban za držanje i nošenje oružja, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti svakog konkretnog slučaja, nadležno tijelo može predati zahtjev za preispitivanje takvog uvjerenja Drugostupanjskom zdravstvenom povjerenstvu koje donosi konačnu odluku i ima slobodnu ocjenu o tome hoće li vlasnika oružja pozvati na ponovni pregled ili će odluku donijeti na temelju medicinske dokumentacije.

U vezi s ispravljanjem grešaka i propusta u ZNPOG-u, preporučljivo bi bilo, prilikom budućih izmjena zakona, izričito propisati postupanje u slučajevima kada vlasnik oružja ima prebivalište u Republici Hrvatskoj, a zaposlen je u inozemstvu kod stranog poslodavca te ima zdravstveno osiguranje stranog nositelja zdravstvenog osiguranja, jer u tim slučajevima ne postoji pravni temelj, a ni praktične mogućnosti kojima bi se obvezalo strane liječnike da kontinuirano prate zdravstveno stanje vlasnika oružja i u slučaju promjene zdravstvenog stanja o tome izvješćuju nadležno tijelo.

Također, u odnosu na koliziju rokova iz odredba čl. 16. st. 3. ZNPOG-a i čl. 10. PZPO-a, potrebno je, uzimajući u obzir činjenicu da bi eventualno skraćivanje rokova propisanih PZPO-om moglo imati utjecaja na kvalitetu izvanrednih zdravstvenih pregleda, prilikom budućih izmjena zakona u odredbi čl. 16. st. 3. ZNPOG-a izričito propisati mogućnost produženja roka iz opravdanih razloga. Isto tako, izmjenama zakona preporučljivo je izričito odrediti opseg troškova koji nadoknađuje nadležno tijelo budući da se iz odredbe čl. 16. st. 4. ZNPOG-a ne može zaključiti da li se kod naknade troškova izvanrednog zdravstvenog pregleda nadoknađuje isključivao iznos pregleda u ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi ili su, pak, uključeni i drugi popratni troškovi.

LITERATURA

Knjige i članci

1. Cirkveni, N., *Ekonomska teorija kriminaliteta: neodoljiva privlačnost i iluzije egzaktnosti*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, god. 18, 2/2011, str. 779-813.
2. Čombor, Ž., *Držanje i nošenje oružja*, Sigurnost: časopis za sigurnost u radnoj i životnoj okolini, god. 52, 3/2010, str. 321-322.
3. Eškićević, S., *Zakon o oružju (pročišćeni tekst): s komentarom, bilješkama, stvarnim kazalima i priložima (propisima donijetim na temelju Zakona o oružju i propisima u svezi s njim)*, Lumen, Zagreb 1998.
4. Hill, J. B., *Weaponslaw, Second edition*, Sweet & Maxwell, London 1995.
5. Juras, D.; Jakšić, D., *Odobrenje za nabavu oružja*, Pravni vjesnik, god. 29, 2/2013, str. 35-50.
6. Knezović, Z., Predgovor hrvatskom izdanju knjige: Foy, W. D., *Liječenje posttraumatskog stresnog poremećaja, kognitivno-bihevioralni postupci*, Naklada Slap, Jastrebarsko 1994.
7. Ljubić, D.; Tomašek, D.; Prišlin, N., *Onesposobljavanje vatrenog oružja*, Policija i sigurnost, god. 32, 2/2023, str. 223-235.
8. Ljubić, D., *Preventivne mjere usmjerene sprečavanju počinjenja kaznenih djela u Republici Hrvatskoj prilikom nabave i posjedovanja oružja građana*, Policija i sigurnost, god. 31, 4/2022, str. 425-438.
9. Malcolm, J., L., *Guns and violence – the English experience*, Harvard University Press: Cambridge, Massachusetts and London England 2002.
10. Malenica, I., *Provođenje upravnog postupka temeljem Zakona o oružju*, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, god. 11, 1-2/2017, str. 67-88.
11. Metzl, J. M.; MacLeich, T. K., *Mental illness, mass shootings, and the politics of American firearms*, American Journal of Public Health, god. 105, 2/2015, str. 240-248.
12. Modic, M.; Muženić, M.; Tičar, B., *A comparative analysis of the legal regulation of weapons in the Republic of Slovenia, the Republic of Italy, and the Republic of Croatia*, Criminal Justice and Security in Central and Eastern Europe – From Common Sense to Evidence-based Policy-making, Ljubljana, Slovenia, 25-27 rujna 2018., str. 586-597.
13. Singer, M., *Kriminologija – drugo izdanje*, Nakladni zavod globus, Zagreb 1996.

Pravni propisi

1. Direktiva 2021/555 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. 3. 2021. o nadzoru nabave i posjedovanja oružja (SL L 115/1, 6. 4. 2021.) – kodificirani tekst.
2. Kazneni zakon, Narodne novine br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 144/22, 114/23 i 36/24.

3. Odluka o visini naknade za rad predsjednika i članova Drugostupanjske komisije za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 43/14.
4. Odluka o visini naknade za zdravstveni pregled Drugostupanjske zdravstvene komisije za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 51/14.
5. Odluka o visini naknade zdravstvenog pregleda za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 43/14.
6. Pravilnik o načinu i postupku izvještavanja nadležnog tijela o promjeni zdravstvenog stanja vlasnika oružja, Narodne novine, br. 36/20.
7. Pravilnik o nadležnosti, sastavu i načinu rada drugostupanjskog zdravstvenog povjerenstva za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 36/20.
8. Pravilnik o normativima i standardima za obavljanje zdravstvene djelatnosti, Narodne novine, br. 52/20.
9. Pravilnik o uvjetima i načinu dodjele spomen-značke ili kratkog vatrenog oružja, Narodne novine, br. 141/11 i 133/12.
10. Pravilnik o zdravstvenim pregledima za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 36/20.
11. Pravilnik o zdravstvenim pregledima za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za držanje i nošenje oružja, Narodne novine, br. 22/13.
12. Pravilnik o zdravstvenim pregledima vozača i kandidata za vozače, Narodne novine, br. 51/24.
13. Zakon o eksplozivnim tvarima te proizvodnji i prometu oružja, Narodne novine, br. 70/17, 141/20 i 114/22.
14. Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana, Narodne novine, br. 94/18, 42/20 i 114/22.
15. Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, Narodne novine, br. 80/13, 137/13, 98/19 i 33/23.
16. Zakon o općem upravnom postupku, Narodne novine, br. 47/09 i 110/21.
17. Zakon o oružju, Narodne novine, br. 63/07, 146/08 i 59/12.
18. Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, Narodne novine, br. 76/09, 92/14 i 70/19.
19. Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka, Narodne novine, br. 42/18.
20. Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Narodne novine, br. 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23 i 36/24.

Sudska praksa

1. Presuda Upravnog suda u Osijeku, posl. br: 2 Usl-1097/2023-7 od 19. prosinca 2023.
2. Presuda Upravnog suda u Splitu, posl. br.: 5 Usl-316/17-6 od 25. siječnja 2018.
3. Rješenje Upravnog suda u Zagrebu, posl. br.: Usl-37/13-9 od 4. travnja 2016.

Mrežni izvori

1. Badanjak, I., *Njemački ubojica zarađivao 250 tisuća eura dnevno, bio je ljut na Jehovine svjedoke!?*, Jutarnji list, 11. ožujka 2023., <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/njemacki-ubojica-zaradivao-250-tisuca-eura-dnevno-bio-je-ljut-na-jehovine-svjedoke-15314526> – preuzeto 7. rujna 2023.
2. Ministarstvo zdravstva, Klasa: 021/03/23-10/22, Urbroj: 534-07-1-1/2-23-4 od 4. prosinca 2023., <https://edoc.sabor.hr/Views/ZastupnickoPitanjeKarticaView.aspx?id=12863> – preuzeto 17. veljače 2024.
3. Stojanović, Z., *Pravni okviri posjedovanja oružja u Republici Hrvatskoj*, Iusinfo, 26. svibnja 2023., <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/pravni-okviri-posjedovanja-oruzja-u-republici-hrvatskoj-55149> – preuzeto 5. rujna 2023.

MEDICAL FITNESS TO HOLD AND CARRY WEAPONS

In order to be able to acquire weapons, a natural person must first meet both the general and the special conditions prescribed by law. The reason for the above conditions is that weapons are extremely dangerous instruments and the possible misuse is not only a threat to public security, but can also have fatal consequences. Accordingly, weapons are limited in legal circulation. Medical fitness to hold and carry weapons is one of the special conditions. A person is required to attach a certificate of medical fitness when obtaining weapons. Furthermore, continuous monitoring of the health condition of the owner of the weapon is imperative. If deemed necessary, referral to an appropriate medical facility for further examination is justified. The previous, albeit now invalid legal solution permitted periodic health examinations of the owner of the weapon, this abolition represents a great step towards liberalisation in this area of law. This paper is thematically divided into introductory discussions where the issue is defined through a review of the problems of gun abuse caused by the gun owner's medical incapacity. The central parts of the paper are concerned with the conditions of medical fitness when purchasing weapons, the analysis (procedure and standards of medical examination, monitoring of medical fitness by both the doctors and the special institute of health) and finally conclusion. The aim of the paper is to familiarise the professional public with the above-cited problems. This is achieved through the analysis of statistical data, both legal and by-law regulations, by evaluating the effectiveness of the procedures in place and finally by detecting and exposing individual failures of the above-cited conditions, namely conditions of medical fitness to hold and carry weapons.

Key words: *weapons, firearms, misuse of weapons, confiscation of weapons, medical examinations.*